

PORTRET VAN DE GEMIDDELDE NEDERLANDER

Op zoek naar een puur portret van de gemiddelde Nederlander.

April 2021 HET FOTOCAFÉ

De bepaald niet gemiddelde Nederlandse vrouw op de foto hiernaast heeft daar in 2007 in een toespraak voor Wetenschappelijk Raad voor het Regeringsbeleid iets over gezegd.

Daar kwam veel rumoer over ...

“Zo'n zeven jaar geleden begon mijn zoektocht naar de Nederlandse identiteit. Daarbij werd ik geholpen door tal van lieve en wijze deskundigen. Ik had het voorrecht met veel mensen kennis te maken. Heel veel te zien, te horen en te proeven van Nederland. Het was een prachtige en rijke ervaring waarvoor ik enorm dankbaar ben. Maar 'de' Nederlandse identiteit? Nee, die heb ik niet gevonden.”

WAT ZIJN DE KENMERKEN VAN DE GEMIDDELDE NEDERLANDER ?

Foto: John Malcovich

Het CBS, een groot orgaan doet daar al jaren intensief statistisch onderzoek naar en produceert dikke rapporten en grafieken over wat de gemiddelde Nederlander doet, denkt en hoe hij zich gedraagt. Maar een gezicht, een portret, een beeld van die gemiddelde Nederlander hadden we tot kortgeleden niet.

BESTAAT DE GEMIDDELDE NEDERLANDER ?

DANKZIJ HET CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK (CBS) WETEN WE ALLES OVER DE GEMIDDELDE NEDERLANDER. MAAR WE WETEN NIET WIE HET IS. WANT NIEMAND HEEFT OOI DE MOEITE GENOMEN OM DEZE PERSOON OP TE SPOREN. DAAROM HEEFT ALBERT KLEIN HANEVELD BESLOTEN OM DIE ENE PERSOON TE VINDEN DIE IN ALLES PRECIES GEMIDDELD IS. OP BASIS VAN DE CIJFERS VAN HET CBS TREKT ALBERT MET CAMERAVROUW MARJOLIJN HEIJNEN NEDERLAND IN OM TE ACHTERHALEN WELKE STATISTIEKEN DE NEDERLANDSE IDENTITEIT BEPALEN. LUKT HET HEN OM DE GEMIDDELDE NEDERLANDER TE VINDEN?

DEZE UITZENDING MET DE TITEL OP ZOEK NAAR DE GEMIDDELDE NEDERLANDER

WERD UITGEZONDEN OP ZATERDAG 27 FEBRUARI..

[HIER](#) de link naar de docu.

[HIER](#) de link naar de trailer

HOE ZIET DE GEMIDDELDE NEDERLANDER ER DAN UIT ?

Als we de docu mogen geloven is die gemiddelde Nederlander vooral niet opvallend en gewoon. Er worden hem allemaal dingen toegedicht op basis van de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In werkelijkheid gedraagt die persoon zich volgens de variatie die bij elke statistiek horen. Meestal gewoon misschien, maar met uitschieters naar alle kanten. In gedrag, in uiterlijk, in gewoontes, de rafelranden van het “gewone” bestaan zijn ons niet vreemd. Hele gewone Nederlanders hebben soms heel bijzonder hobby's bijvoorbeeld.

In deze les ga ik jullie van alles vertellen over het maken van PORTRETTEEN, de verschillende varianten ga ik laten zien en ik geef wat richtlijnen en adviezen. En ik hoop jullie daarmee te inspireren om een aantal prachtige, pure en persoonlijke portretten te gaan maken van de al dan niet gemiddelde Nederlander.

WAT IS EEN PORTRET ?

ER IS HET:

FORMEEL PORTRET STUDIOPORTRET INFORMEEL PORTRET
KUNSTPORTRET GEMANIPULEERD PORTRET STRAATPORTRET
FILMISCH PORTRET SPONTAAN PORTRET PASFOTOPORTRET
DYNAMISCH PORTRET TECHNISCH PORTRET BEATY-SHOT
CELABRITY PORTRET KARAKTER PORTRET SNAPSHOT-PORTRET
ZELFPORTRET TOTAAL PORTRET FULLBODY-PORTRET
DUBBELPORTRET BUSTE-PORTRET EXPERIMENTEEL PORTRET
VERVREEMDEND PORTRET

Er zijn op het net tal van adviezen en regels te vinden over het maken van portretten.
Hierna van mij een aantal tips & trucks wil ik jullie aangeven.
De opsomming is niet volledig, ik wil jullie slechts op weg helpen.

MAG DAT ZOMAAAR ?

Mogen we iedereen zomaar fotograferen ?

Ja en nee. Heeft te maken met twee, of eigenlijk drie wetten of rechten:

Het auteursrecht, het portretrecht en het publicatierecht

Het auteursrecht is het recht van de maker van een werk. Dat gaat dus over het recht op de creativiteit.

Het portretrecht is het recht van de persoon die herkenbaar in een video of op een foto te zien is.

Het publicatierecht gaat over de mogelijkheden om dat beeld te verspreiden.

Deze rechten kunnen elkaar wel eens in de weg zitten en dat zorgt voor verwarring.

Auteursrecht is het recht van de maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst om dat werk openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens beperkingen bij wet gesteld.

Nou, je voelt hem al aankomen, het portretrecht kan zo'n beperking op het auteursrecht zijn.

Het is dus de maker van de foto, video, illustratie of ander creatief werk die mag bepalen of en wie dat werk openbaar maakt (publiceert) en/of verveelvoudigt, zoals kopiëren, namaken of veranderen. Zit in dat werk een portret verwerkt, dan kan het portretrecht mee gaan spelen. Een portret dat in opdracht van de geportretteerde is gemaakt, mag de maker/auteursrechthebbende niet publiceren, zonder toestemming van de geportretteerde. Daarover moeten gezamenlijk afspraken worden gemaakt.

Je hebt als maker dan wel een auteursrecht, maar het portretrecht kan dat beperken.

Portretten die juist NIET in opdracht worden gemaakt, mogen wel gepubliceerd worden.

Dat mag alleen niet wanneer de geportretteerde een redelijk belang heeft om zich te verzetten tegen die openbaarmaking. :

Het portretrecht is het recht van de geportretteerde om publicatie van het portret tegen te houden. Het portretrecht is geen vetorecht. Het portretrecht geldt in Nederland bovendien tot 10 jaar na het overlijden van de maker. De AVG is niet van toepassing voor beelden.

Het portretrecht beschermt in die zin vooral de eer en goede naam van een persoon. Bij portretten in opdracht zijn er onderling afspraken gemaakt. En liggen de rechten meer bij de opdrachtgever.

Bij een dispuut moet een belangenafweging gemaakt worden tussen het belang van de geportretteerde, meestal een privacy belang of het recht op eer en goede naam, en het recht van de partij die het portret openbaar wil maken, meestal de vrijheid van meningsuiting.

Bij de belangenafweging speelt van alles een rol: gaat het om nieuws, of juist meer een reclame-uiting? Is het een neutrale afbeelding of is het eigenlijk al wat suggestief? In welke context wordt het geplaatst? Als het belang van de geportretteerde het wint, beperkt dit de auteursrechten. De afbeelding, foto of video mag dan niet zomaar gepubliceerd worden. De geportretteerde kan dus de publicatie tegen houden, als de eer of de goede naam van geportretteerde in het geding is.

Fotograferen van mensen in de publieke ruimte is sowieso toegestaan. Of je die foto vervolgens mag publiceren is dan nog wel de vraag.

[Hier](#) de link naar meer info daarover van DuPho, de beroepsorganisatie voor fotografen.

TIPS & TRUCS bij HET MAKEN PORTRETTE

1 TEAMWORK

Zorg voor teamwork met je model. Neem haar of hem mee in je plan en overwegingen. Werk samen en heb er samen lol in. Meestal wissel ik in zo'n sessie ook wel van rol; ik als model en hij/zij als fotograaf. Zorg dat het een project van jullie samen is.

2 ONTSPAN!

Geldt voor fotograaf en model! Neem de tijd. Stel model gerust, geef complimenten, praat met het model, geef aan wat je aan het doen bent en wat je wilt bereiken.

Ik heb het vast eerder genoemd; zorg dat handen en voeten van het model een plek hebben/ in rust zijn. Dat bevordert de RUST & ONTSPANNING. Geeft natuurlijker pose!

3 BESCHIKBAAR LICHT

Natuurlijk licht is de optimale lichtbron. Dat gebruik ik het liefst. Raamlicht, zoals VERMEER en de andere grote schilders gebruikten bijvoorbeeld. Bij gebruik van kunstlicht (vast licht of flits) probeer je ook het natuurlijke licht na te bootsen. Pas op voor kleurzwemen.

Maatgevend is dan altijd de tint van de huid. Zorg dat die juist wordt weergegeven.

TIPS & TRUCS bij HET MAKEN PORTRETTE

4 COMPOSITIE

Probeer ook andere posities van camera en model uit. Zorg ervoor dat de compositie het beeld versterkt. (lijnwerking, vlak - en kleurverdeling, versterking uitstraling van het karakter van het beeld/model.

5 REKWISIETEN

Rekwisieten passend bij model en het verhaal van het portret kunnen versterkend werken voor het beeld. Daarbij kan het voor de te portretteren persoon rust en vertrouwen geven.

Ik moest ooit een verstokte roker portretteren. Heb hem toen een iets in handen gegeven, Waardoor hij meer tot een relaxte houding kwam. Nu zou het gemis van een mobiel in de hand parten kunnen spelen...

Andersom: Jullie kennen de anekdote van Frits de Beer, die zijn wat arrogante en zelfingenomen model vroeg om zijn sokken en schoenen uit te trekken.

6 SFEER OP DE SET

Zorg dat er geen haast is. Neem de tijd, af en toe een pauze, glaasje wijn of water misschien. Blijf praten indien nodig, maar doe dat NIET in vragende vorm.

7 OBJECTIEVEN

Tele voor minimale scherptediepte en voor gepast afstand tussen fotograaf en model. Standaardobjectief met vast brandpunt werkt ook heel prettig.

Macro voor close-ups is een aanrader. Pas wel op voor ongewenste vervorming door lensfouten.

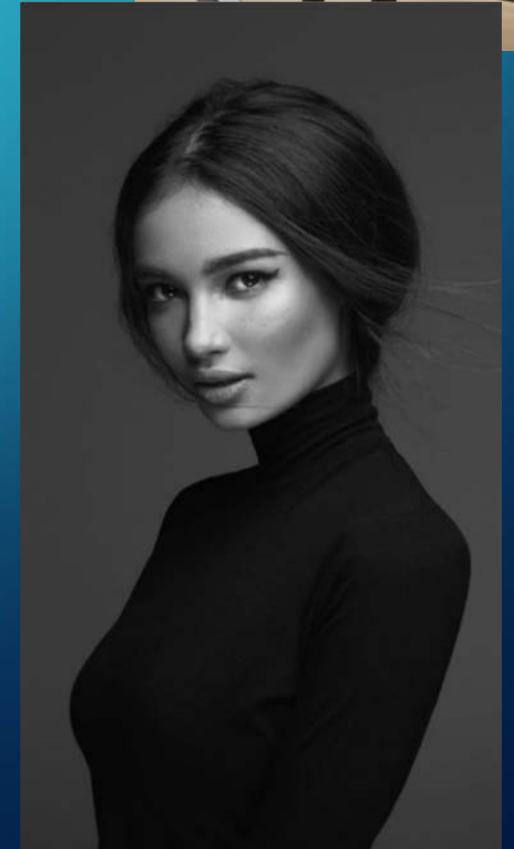
8 BEWERKEN/EDITTEN

Dat doe je achteraf om het beeld sterker te maken en niet om foutjes en onvolkomenheden tijdens de opname te verdoezelen. Zorg voor goede opnames, en maak elke opname met verschillende instellingen.

9 FLITSEN ?

In plaats van vast licht kan je ook gebalanceerd flitslicht gebruiken. Met gebalanceerd licht bedoel ik licht dat aangepast en in verhouding met het aanwezige licht is. Stel de flitskracht in op $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$ van z'n volle kracht. Oftewel doseer het flitslicht.

Ook bij fotograferen buiten met zonlicht kan je invulflits goed gebruiken. Je kan daar mee schaduwen ophelderen bijvoorbeeld.

10 CLOSE UP portretten

Beeldvullende close up portretten maken indruk. Gemaakt met standaard objectief, tele of juist MACRO. Kies bewust voor het scherpstelgebied en pas op, let op je stelscherppunt! Scherp stellen op ogen en/of mond zijn daarin belangrijk.

11 GOEDE AFSPRAKEN

Maak samen goede afspraken vooraf over hoe en wat. Bespreek wat het doel van de foto's is. Maak eventueel een overeenkomst. Zie ook het item over portretrecht, auteursrecht en publicatie. Geef in ieder geval inzicht in de foto's die je hebt gemaakt. En geef één of meer afdrukken. [Link](#) naar overeenkomst 1 [Link](#) naar overeenkomst 2

12 BENUT DE OMSTANDIGHEDEN

Is er weinig licht? Ga daar dan mee aan de gang. Pas je plan aan. Raak niet gefrustreerd als de weersomstandigheden opeens veranderen. "Stick to your plan" is niet altijd handig, wees flexibel. Ga vooraf een keer naar de locatie en fantaseer wat je in die omgeving kan.

Portretten worden vaak sterker door het spel van licht en schaduw. Probeer niet persé alles te laten zien. Bij REMRANDTLICHT is dat spel juist de kracht.

Foto: Dida Mulder

13 BREAK THE RULES

Zoals altijd BREAK THE RULES zo nu en dan en blijf experimenteren met lichtopstelling, houding en plaats model, stand en plaats van de camera. Wees creatief met attributen, aanwezige kleuraccenten en omgeving. Ik heb jullie dat in DE DRUKKERIJ optimaal zien doen.

14 TOEVALLIGHEDEN

Fotografeer doel en plangericht, maar geef het moment/het toeval een kans.

Soms zit er bij de eerste proeffoto's als iedereen nog niet al te geconcentreerd is, pareltjes van beelden, soms gebeurd dat als iedereen helemaal "in de flow" en geconcentreerd is, Soms ontstaan die pareltjes juist aan het eind als iedereen het al zat is.

15 KLEUR OF TOCH NIET?

Kies voor kleur of monochroom. Maar soms kan het licht (kleurzweem) of lichtomstandigheden (veel verschillende soorten licht of te nadrukkelijke kleurvlakken) reden zijn om anders te kiezen.

16 DE ACHTERGROND

Natuurlijk ben je geconcentreerd op je model. Waardoor je misschien niet goed let op de achtergrond.

Ik heb het zelf een keer gehad dat m'n fototas duidelijk te zien was bij een trouwfoto...

Let daarop en hou de achtergrond rustig. Je camera iets hoger of lager in standpunt kan het zicht op de achtergrond behoorlijk beïnvloeden.

17 VERANDEREND LICHT

Ga je het portret maken op een locatie buiten. Let er dan op dat de lichtomstandigheden kunnen veranderen. De lichtintensiteit, maar ook de lichtrichting kan gedurende sessie veranderen. Heb je zomaar een andere schaduwwerking (slagschaduw) of een wolk voor de zon....

18 KIIKHOEK

Over het algemeen is het beste standpunt voor de camera op ooghoogte van het model. Het veranderen van standpunt kan de sfeer enorm beïnvloeden. Iets hoger standpunt kan de pose uitdagender maken of juist het model nietiger. Van onderaf fotograferen kan de geportretteerde juist indrukwekkender kan maken. Zeker bij het portretten van kinderen is het standpunt wezenlijk.

19 NOG EEN KEER HET MODEL

Het is soms lastig om een model te vinden die geschikt is voor jouw plan om een portret te maken van “de gemiddelde Nederlander”

Gelukkig zit je bij HET FOTOCAFE met bijna 40 beschikbare modellen, waaraan je vast een geweldig teamlid/model hebt,

En allemaal komen ze aardig in de buurt komt van “de gemiddelde Nederlander” !

Foto Annette van Dijk Leek

DYNAMISCH PORTRET

Bewegelijke mensen (ADHD misschien ?) zijn lastig in een beeld te vangen. We herkennen ze in een statisch portret vaak niet zo goed omdat deze mensen in werkelijkheid zelden of nooit een bevroren houding aannemen. Misschien is het dan ook goed om een DYNAMISCH portret te maken.

AANGEVULD PORTRET

Een portret is meer dan een pasfoto, meer dan wat het oog oppervlakkig waarneemt.

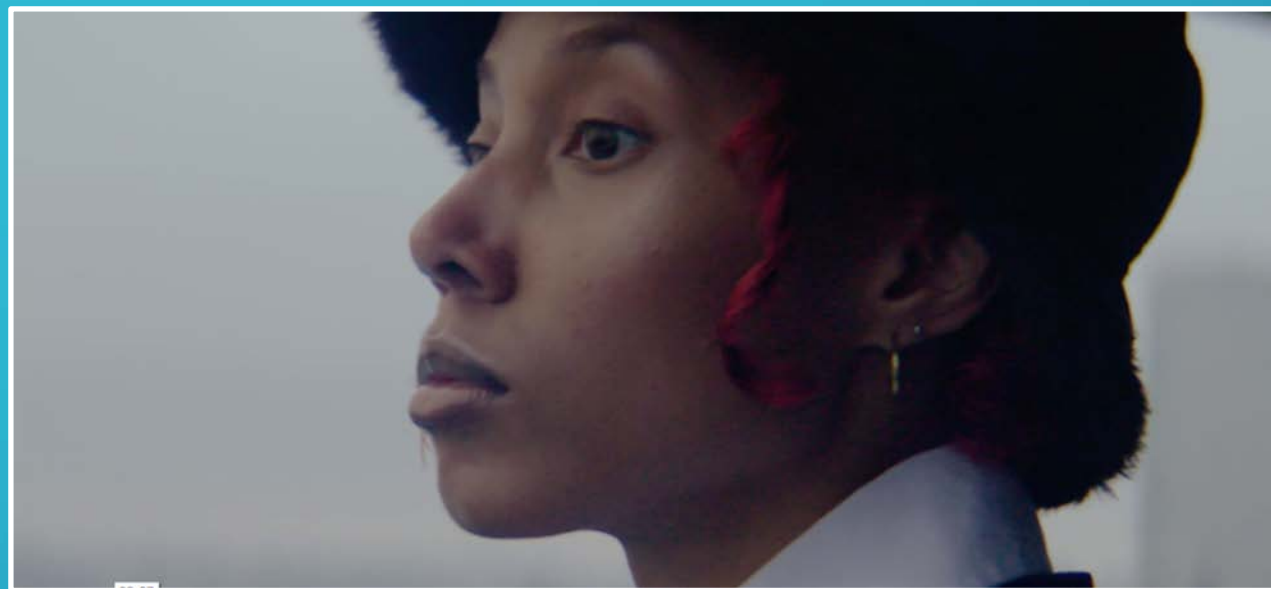
Een portret geeft een impressie van iemand, een karakterschets, met dynamiek en inhoud. Veel meer dan een registratie van een kop.

WIL JE EEN ÉCHT BIJZONDER PORTRET?

[HIER](#), een link naar een beschouwing van CAS SLAGBOOM over het verzilveren van beelden, FOTOGRAFIE dus. En de mogelijkheden om zo'n portret van iets of iemand te verlevendigen met behulp van fototechniek of bewerkinstechieken.

GEFILMD PORTRET

Een andere vorm van een dynamisch portret is een gefilmd portret. Dat kan door een statische film te maken, het model wordt dan in een portret-setting gefilmd met statische camera en bijna niet bewegend model vastgelegd. Alleen kleine bewegingen van het model zijn toegestaan.

[HIER](#) een voorbeeld, al kunnen de bewegingen nog kleiner en staat de camera niet gefixeerd.

18

GEFILMD REPORTAGE PORTRET

Dit is feitelijk een soort mini documentaire op film.

Onder deze [LINK](#) zit een mooie mini-docu

“MAN IN DE NACHT”

over Mart Smeets als voorbeeld. Een prachtig fotografisch portret in filmvorm.

REMBRANDTLICHT

Hebben we ooit al een les over gehad. Hopelijk herinneren jullie je dat nog. Aan de hand van deze [link](#) legt Emmy Woud-Binnendijk het nog een keer uit voor 'het perfecte plaatje'.

SAMENGESTELDE PORTRETTEEN & MORPHING

Foto: Lieven de rouck

Samengestelde foto's. Bij de opnames moet je al een plan hebben wat voor beelden nodig zijn.. Veel beelden maken dus, bij exact de zelfde lichtomstandigheden bij voorkeur.

Of pas later in een beeldbewerkingsprogramma beelden samenstellen of MORPHEN

SAMENGESTELDE PORTRETTE

De duurste digitale foto (van Beeble) is onlangs geveild voor 58 000 000 € is een samenstel van 5000 Afbeeldingen. Elke dag maakte hij er één. Het resultaat is weer een nieuwe voorstelling. Een samengesteld beeld dus. De samengestelde foto van Wilders is niet te koop.

“Voor mij is een portret het moeilijkst. Je moet het uitproberen en de camera tussen de huid van de persoon en zijn hemd plaatsen.”

– HENRI CARTIER-BRESSON

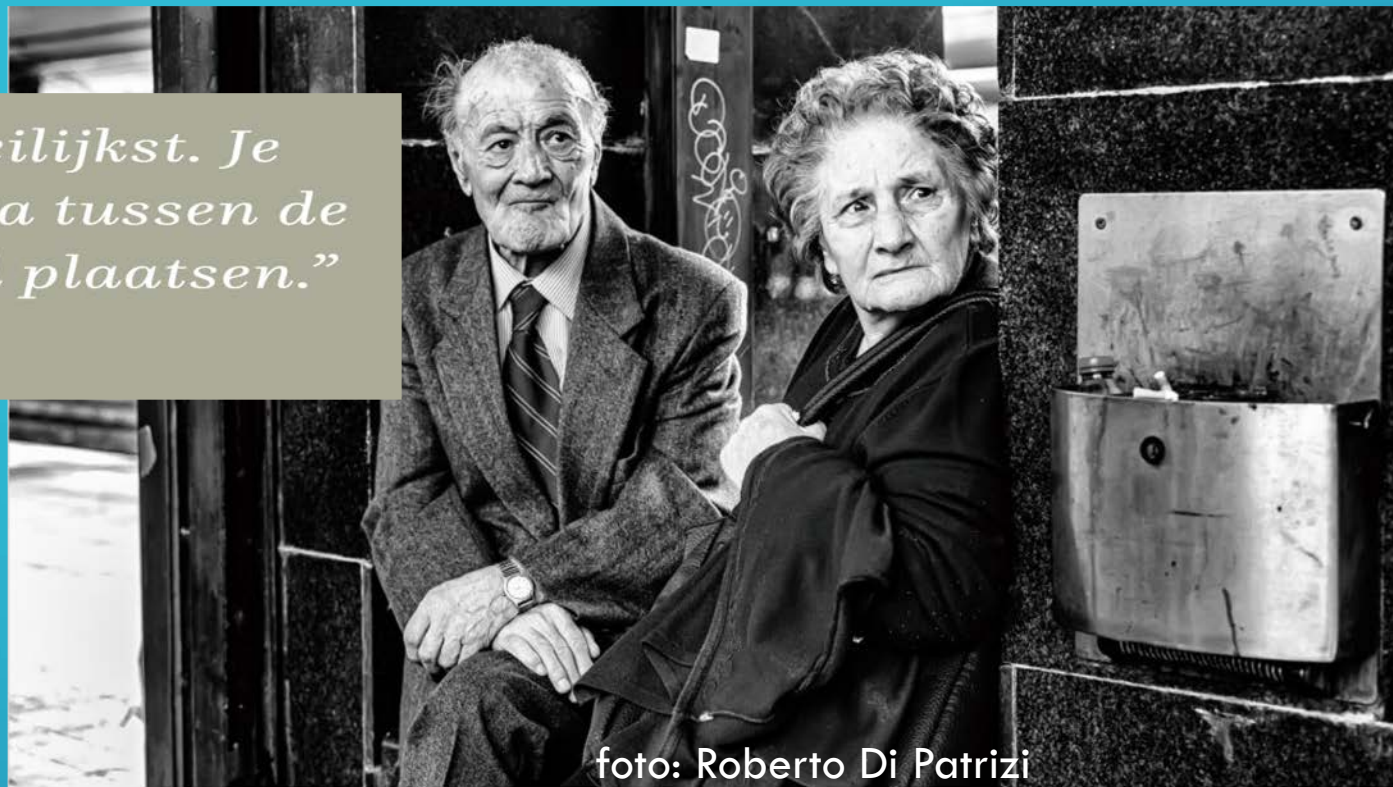

foto: Roberto Di Patrizi

Een van mijn favoriete
straatportretfotografen

Deze tekst vond ik in een item op lensculture over portret op HETFOTOCAFE Facebook. Geplaatst door Hellen Okx. Dank je wel Hellen! PORTRET AWARDS Staan prachtige inspirerende portretten bij! [HIER](#) de link naar het item.

[LINK](#) naar werk van Roberto Di Patrizi

DE OPDRACHT

Vraag je af wat voor jou de gemiddelde Nederlander is.
Maak dan portret van die, volgens jou, (niet) gemiddelde Nederlander.

Zoals aangegeven zijn er veel vormen van portret. Voel je vrij in de manier waarop jij die persoon vastlegt voor de eeuwigheid. Passend bij die persoon, passend bij jouw manier van fotograferen. Of misschien moet je juist buiten je eigen comfort zone gaan.

VERZILVER het beeld wat jij van die persoon hebt. ONTHUL, maak wat je voor je ziet als je je ogen dichtdoet!
EN... Doe jezelf een plezier en pluk voor deze opdracht niet een portret uit je archief.

Succes!

INLEVEREN: Voor zondagavond 2 mei opsturen naar fotocafe.alkmaar@gmail.com en zet hem op PADLET 2021

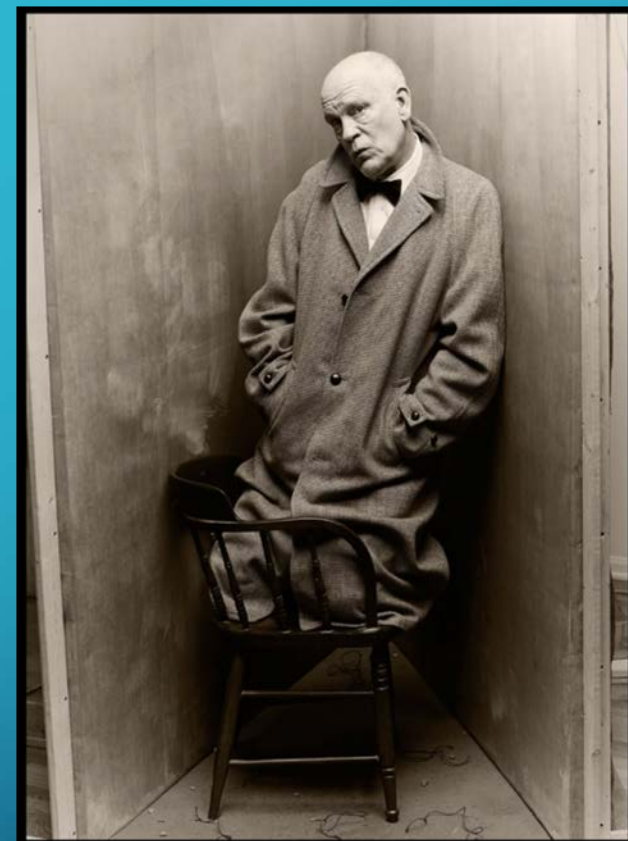

Foto: John Malcovich

24

DE SCHILDER CONSTRUEERT, DE FOTOGRAAF ONTHULT.

SUSAN SONTAG